

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 1 grudnia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.61.2021.GK

Pani
Beata Sokolska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Brzegu Dolnym

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 8 – 9 listopada 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. 2020 r. poz. 821 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów oraz Emilia Molska - Kaźmierczak - inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzegu Dolnym, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 listopada 2020 r. do dnia 8 listopada 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 24 czerwca 2021 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą, od 1 listopada 2020 r. do 8 listopada 2021 r. odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach była Pani Beata Sokolska pełniąca funkcję Kierownika Ośrodka.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 17. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Beatę Sokolską.

(dowód: akta kontroli str. 14 - 15)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XVII/95/16 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 17 marca 2016 r. (z późn. zm.), nadano statut Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Brzegu Dolnym. Z przedmiotowego dokumentu wynikało, iż Ośrodek został wyznaczony do realizacji zadań własnych i zleconych gminy, w tym wymienionych w ustawie. Zarządzeniem nr KR.021.3.2016 z dnia 24.02.2016, Kierownik Ośrodka wprowadził Regulamin organizacyjny jednostki (z późn. zm.).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr VII/49/19 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 25 kwietnia 2019 r. przyjęto „*Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzeg Dolny na lata 2019 – 2021*”. Jako główny cel określono „(...) *zaplanowanie i usystematyzowanie działań, których rezultatem będzie utrzymanie lub powrót dziecka do rodziny.*” Adresatami działań ujętych w Programach były rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy, przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz rodziny, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 cyt. ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych Ośrodka, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, diagnozę przyczyn kryzysu w rodzinach na terenie gminy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współdziałanie z instytucjami, w tym m. in. z Zakładami Opieki Zdrowotnej, placówkami oświatowymi, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradniami ds. Uzależnień.

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy, udzielane było przez konsultanta ds. uzależnień i poradnictwa rodzinnego w siedzibie Ośrodka. Ponadto wsparcie psychologiczne, w tym w ramach organizacji grup wsparcia, osoby tego potrzebujące mogły uzyskać w Środowiskowym Domu Samopomocy przy

ul. Kolejowej 27 w Brzegu Dolnym, a w zakresie profilaktyki uzależnień („MONAR”) także w siedzibie Ośrodka.

Poradnictwo prawne było świadczone nieodpłatnie w punkcie porad prawnych działającym w każdy czwartek i piątek (godzina 11:00 – 15:00) w Ośrodku.

Ponadto rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z pomocy w wykazanym zakresie w placówkach oświatowych, do których uczęszczały dzieci oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Brzegu Dolnym. W okresie od 1 listopada 2020 r. do 8 listopada 2021 r. nie wystąpiła sytuacja uzasadniająca potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług specjalistycznych. Gmina zatrudniała osobę posiadającą kwalifikacje mediatora. W sytuacji zaistnienia potrzeby, informacje na temat przedmiotowego wsparcia były dostępne także w Sądzie Rejonowym w Wołowie. W kontrolowanym okresie nie wystąpiła sytuacja powodująca konieczność udzielenia tej formy pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 16 - 42)

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku był zatrudniony 1 asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, Kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodziny w świetle art. 11 ustawy. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

Kontrola losowo wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do Kierownika Ośrodka.
- Kierownik Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny.

- Dla każdej z rodzin opracowany był plan pracy z rodziną. We wszystkich przypadkach stworzone przez asystenta rodziny plany spełniały ustawowy wymóg w zakresie określonym w art. 15 ust. 1 pkt 1. Zauważyć należy, iż do maja 2021 r. plany pracy z rodziną nie zawierały przewidywanych efektów pracy z rodziną, co stanowiło nieprawidłowość. W ramach działania naprawczego, Ośrodek usunął ten brak i od czerwca 2021 r. plany pracy uzupełniono o wymagany element. Przedmiotowe dokumenty obejmowały zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawierały terminy ich realizacji i przewidywane efekty.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzane przez niego notatki służbowe, a także pisma przygotowane i wystosowane do instytucji zewnętrznych, w tym jednostek oświatowych oraz sądu.
- Plany pracy z rodziną poddawano modyfikacjom w zależności od zaistnienia okoliczności, które powodowały zasadność takich działań.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny sporządzał okresowe oceny sytuacji rodziny przekazując je Kierownikowi Ośrodka. Zasadnym jest, aby każdorazowo przedmiotowe dokumenty były podpisywane także przez Kierownika, co stanowiłoby potwierdzenie ich skutecznego przekazania. Ponadto przestrzegano terminu sporządzenia okresowej oceny sytuacji rodziny, a z treści dokumentów jasno wynikało czy dalsza praca z rodziną jest zasadna.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 11 rodzin. W 4 przypadkach praca została zakończona, w tym w 2 z powodu zrealizowania działań określonych planem pracy i przezwycięzeniem przez rodzinę trudnej sytuacji życiowej, a w 2 z uwagi na brak aktywnego udziału rodziny w pracy z asystentem.

(dowód: akta kontroli str. 43 - 76)

Asystent udzielał członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, sporządzał na wniosek sądu opinie dotyczące sytuacji rodziny, udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych wykazywanych przez rodziny z dziećmi.

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Ośrodek tworzył warunki do pełnienia funkcji i działania rodzin wspierających. Zauważyć należy, iż zasadnym jest wykorzystywanie szerszych kanałów informacyjnych, w tym Biuletynu Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ośrodka, umożliwiających zapoznanie się z taką możliwością przez potencjalnych kandydatów mogących pełnić tę funkcję. Wskazane jest, aby działanie informacyjne miało charakter powtarzalny, cykliczny tym bardziej, iż wynika z Gminnego Programu Wspierania Rodziny, części dotyczącej „*Wzmacniania zasobów ludzkich i instytucjonalnych w obszarze pracy z rodziną i dzieckiem*”. Z treści oświadczenia przyjętego od Pani Beaty Sokolskiej wynika, iż w okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały tego typu rodziny, a także nie było zgłoszeń od osób chcących podjąć się rzeczzonego zadania.

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż na terenie gminy prowadzono placówkę wsparcia dziennego z filią w Godzięcinie, w świetle art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Placówka powołana została Uchwałą Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym nr XVI/80/16 z dnia 24 lutego 2016 r. i prowadzona była w formie opiekuńczej.

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 31 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Przyczynami stanowiącymi najczęstszą przesłankę do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była postępująca niewydolność opiekuńczo – wychowawcza ich naturalnych rodzin. Jako istotny czynnik utrudniający lub uniemożliwiający podjęcie współdziałania z rodzinami na rzecz powrotu do nich dzieci był brak zgody rodziców na współpracę, brak aktywnego działania rodzin w zakresie określonym w planie pracy opracowanym i realizowanym przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną, zaawansowane uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz migrujący charakter funkcjonowania. Mając jednak na uwadze zmieniającą się sytuację osobistą rodzin, w tym przemijalność kryzysów oraz dobro i prawo dziecka do wychowania w rodzinie, należy ponawiać próby zaktywizowania rodziców w podjęciu współpracy z asystentem rodziny.

Kierownik kontrolowanej jednostki przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Analiza przedłożonej przez kontrolowaną jednostkę dokumentacji wykazała, iż informacje mieszczące się w zakresie rzeczoności sprawozdania zostały sporządzone i zawarte przez Kierownika Ośrodka w „*Sprawozdaniu z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (...)*”. Przedmiotowy dokument został przekazany do Biura Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym w dniu 17 lutego 2021 r. Powyższe stanowi uchybienie powodujące nieprawidłowość w realizacji przedmiotowego zadania przez burmistrza. Uzasadnieniem takiego stanowiska jest jasne rozdzielenie przez ustawodawcę zadania nałożonego na kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w świetle art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) oraz na organ wykonawczy gminy, zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy. Zauważyć należy celowość takiego działania, a mianowicie w pierwszym przypadku wpływ sprawozdania na opracowanie lokalnych programów pomocy społecznej, a w drugim na uchwalanie gminnych programów wspierania rodziny. W świetle powyższego nie należy traktować rzeczonych sprawozdań jako tożsamyh względem siebie, tylko opracowywać sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w sposób szczegółowy i odnoszący się do gminnego programu wspierania rodziny, przedstawiając także potrzeby związane z realizacją tych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 16 – 32, 41, 77 - 106)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną potwierdziła, że spełniają oni w tym zakresie wymogi określone przepisami prawa. W przypadku wykształcenia asystenta rodziny analiza akt osobowych wykazała, iż posiadał on kwalifikacje zgodne z ustawą, a zatrudnienie odbywało się na podstawie umowy o pracę.

W okresie kontrolnym Gmina tworzyła możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez asystenta rodziny oraz finansowała takie szkolenia, zgodnie z art. art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy.

Stosując art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 107)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzegu Dolnym nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających wydania zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **24 grudnia 2021 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag/wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Żwirli
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU

Żelazna 2, 54-600 Żelazna, woj. dolnośląski
(kierownik komórki do spraw kontrolnej)

Grażyna Kuzmańska
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

E. Malinowska
.....
(członek zespołu inspektorów)

